

Geachte Kamerleden,

Op 13 december houdt u een schriftelijk overleg over de Europese Energieraad van 18 december. Tijdens die Raad worden de herziene Europese Richtlijnen voor duurzame energie, marktordening en de governance van de Energie Unie besproken. Deze herzieningen kunnen een cruciale bijdrage gaan leveren om schone energie binnen één generatie voor alle Europeanen binnen handbereik te brengen en zo de afspraken van het klimaatakkoord van Parijs na te komen. Greenpeace en Milieudefensie doen u graag een aantal suggesties.

Governance

De ambities voor hernieuwbare energie voor 2030 van zowel de Europese Commissie (27%) als de industriecommissie van het Europees Parlement (35%) liggen niet in lijn met de klimaatambitie van Parijs, waarvoor een percentage van 45% nodig is. Juist omdat in het regeerakkoord een internationaal gezien scherp CO₂-reductiedoel van 49% is gesteld, heeft Nederland er baat bij dat ook andere landen tot meer ambitie aangezet worden.

Wij vragen u er bij de regering op aan te dringen voorstellen voor een hoger doel voor hernieuwbare energie dan 27% en een meer dwingende handhaving niet te dwarsbomen.

Rol burgers: energie doe-het-zelvers

Waar de rol van burgers bij de omslag naar schone energie in Nederland gelukkig breed erkend wordt, is dat elders in Europa vaak niet het geval. In Spanje bijvoorbeeld wordt het burgers door een hoge belasting op zelf-opgewerkte stroom financieel onmogelijk gemaakt om zonnepanelen op het eigen dak te leggen. En in Bulgarije duurt het langer dan een jaar om een vergunning te krijgen. Zo worden miljoenen EU-burgers buitengesloten van de mogelijkheid zelf bij te dragen aan de energie transitie. Zonde, want onderzoek laat zien dat in potentie de helft van de EU-burgers dit zou kunnen, waarmee bovendien miljarden aan private investeringen loskomen om de omslag te versnellen en energierekeningen te verlagen.

Wij vragen u er bij de regering op aan te dringen haar volle steun te geven aan alle voorstellen die belemmeringen weghalen om het Europese burgers mogelijk te maken Energie-doe-het-zelver te worden.

Hoewel Nederland met de salderingsregeling, de (weliswaar voor verbetering vatbare) postcoderoosregeling en de SDE+-regeling goed op weg is om burgers te laten meedoen aan de energietransitie, staat de regering in het Europese debat niet altijd aan de goede kant. Weliswaar steunt Nederland het algemene uitgangspunt dat burgers een belangrijke rol te spelen hebben. Maar te gemakkelijk wordt aangenomen dat de belangen van burgers bij een gelijk speelveld zonder oneerlijke belemmeringen als vanzelf veiliggesteld zijn. Zover is het in veel Europese landen nog lang niet.

Zo steunt Nederland het voorstel om het principe dat schone stroom voorrang krijgt op het net af te schaffen. Ook toont zij zich dogmatisch in het uitgangspunt dat kleine opwekkers van schone energie dezelfde plichten hebben (bijvoorbeeld voor netverantwoordelijkheid) als grote bedrijven. Ze geeft geen steun aan voorstellen om uitzonderingen te maken voor landen en markten die nog niet zo ver zijn in het creëren van een gelijk speelveld en het slechten van privileges van fossiele bedrijven. Zolang dat niet gegarandeerd is, verdienen burgers, coöperaties en kleine opwekkers van schone energie bescherming.

Zelf energie opwekken helpt niet alleen de energie-transitie vooruit, maar vermindert ook energie armoede, een groot probleem in Oost- en Zuid-Europa. Griekenland heeft al projecten opgezet met ‘virtual netmetering’, waarmee burgers die hun energierekening niet konden betalen nu zelf energie kunnen opwekken. Maar in de huidige voorstellen van de Raad van Minister staat deze ‘virtuele netmetering’ onder grote druk, omdat verschillende lidstaten waaronder Spanje proberen voor burgers om zelf energie op te wekken zoveel mogelijk te beperken.

Wij vragen u er bij de regering op aan te dringen zich bij de Energieraad hard te maken voor voorstellen die de belangen van burgers en energiecoöperaties willen beschermen, om te voorkomen dat er onredelijke eisen aan hen gesteld worden ten bate van grote, dikwijls fossiele energiebedrijven.

Geen steun aan fossiele centrales

Tegelijkertijd helpt het niet als er publiek geld blijft gaan naar oude, fossiele elektriciteitscentrales. De regering verzet zich terecht tegen financiële mechanismen om gas en kolencentrales te steunen (in jargon: capaciteitsmechanismen), maar in veel andere EU-landen is dat steeds gewoner. Om te voorkomen dat zulke steun de omslag naar schone energie dwarszit, heeft de EC voorgesteld capaciteitsmechanismen alleen tijdelijk toe te staan en ook alleen als een land heeft aangetoond dat deze echt nodig zijn om voldoende productie te kunnen garanderen. Die voorstellen van de EC worden echter steeds verder afgezwakt. Zonde, want een Europees systeem van energiezekerheid is efficiënter en dus goedkoper dan dat elk land eigen centrales beschermt. Cruciaal is dat lidstaten in ieder geval een uitgebreide analyse moeten laten zien waarom zij een tijdelijk capaciteitsmechanisme nodig hebben en dat er geen steun gegeven mag worden aan de meest inefficiënte centrales, die meer dan 350 gram CO₂ per kWh uitstoten.

Wij vragen u de Nederlandse regering te steunen in haar pleidooi voor stevige regels voor overheidssteun aan gas- en kolencentrales (capaciteitsmechnismen).

Hernieuwbare energie

De Nederlandse regering neemt goede posities in rond het schrappen van de verplichte openstelling van nationale subsidiemechanismen, het openhouden van de mogelijkheid gvo's uit te geven aan de producent en het overeind houden van duurzaamheidscriteria voor biomassa die verder gaan dan de Europese norm.

Wij vragen u de Nederlandse inzet op deze punten te steunen.

Duurzame energie in transport

Het meest recente voorstel van het Estse voorzitterschap stelt de herinstructie van een sectorbrede doelstelling voor duurzame energie voor de transportsector voor. Zo'n doelstelling zou ervoor zorgen dat er een enorme druk op de markt komt wat ertoe leidt dat veel voedselgewassen worden ingezet. De EC had om die reden nu juist voorgesteld deze transportbrede verplichting te schrappen.

Ook de milieuc commissie van het Europees Parlement stemde om die reden 23 oktober jl. nog tegen herinvoering van deze sectordoelstelling. Voor de verduurzaming van de inzet van biobrandstoffen is het van groot belang dat Nederland inzet op alleen een minimum voor (zeer) geavanceerde biobrandstoffen en groene stroom, zoals ook de Europese Commissie voorstelt.

We vragen u de Nederlandse regering op te roepen om het Commissievoorstel te steunen om geen transportbrede doelstelling in te voeren, maar enkel in te zetten op (zeer) geavanceerde biobrandstoffen en groene stroom en zo innovatie te stimuleren.

Biobrandstof uit voedsel

Biobrandstof uit voedsel is nooit duurzaam. Het gebruik van voedselbrandstoffen door de EU heeft geleid tot een algehele *toename* van de klimaatemissies, in plaats van de beoogde afname, blijkt uit onderzoek in opdracht van de Europese Commissie. Belangrijkste oorzaak is de uitbreiding van landbouwgrond voor palmolie, soja en andere gewassen elders in de wereld, die leidt tot ontbossing. Daarnaast hebben voedselbrandstoffen ook ernstige negatieve gevolgen voor biodiversiteit, voor internationale voedselprijzen, voor de mensenrechten, leef- en werkomstandigheden en de gezondheid voor lokale bevolkingsgroepen.

Tijdens het Wetgevingsoverleg over biobrandstoffen op 4 december jl. zegde staatssecretaris Van Veldhoven toe dat de Nederlandse regering in Europa zal pleiten voor een einde aan het gebruik van palmolie en soja voor biobrandstof per 2021. Maar over andere voedselbrandstoffen sprak ze zich niet uit.

Door Estland wordt voorgesteld om het maximum plafond voor voedselbrandstoffen op 7% te laten, waar de Commissie een (te) geringe afname naar 3,8% had voorgesteld. De milieucmissie van het Europees Parlement pleitte in oktober voor een afbouw naar 0% voedselbrandstoffen. Ook op dit onderdeel dringen we er op aan dat Nederland pleit voor een zo snel mogelijke uitfasering van het gebruik van dergelijke niet-duurzame, op voedselgewassen gebaseerde biobrandstoffen, zoals ethanol op basis van granen en biodiesel uit palmolie en koolzaad.

We hopen dat u aandringt op een zo snel mogelijke uitfasering van alle biobrandstoffen die gebaseerd zijn op voedsel.

Niet-duurzame grondstoffen voor geavanceerde biobrandstoffen

In bijlage IX van de RED2 staat een lijst met grondstoffen die toegepast mogen worden voor de productie van geavanceerde biobrandstoffen. Niet al deze grondstoffen zijn echter afvalstoffen of residuen, maar zijn producten of bijproducten met bestaande, waardevollere toepassingen. Wij adviseren u om aan te dringen op het verwijderen van de volgende grondstoffen uit de lijst van bijlage IX:

- energiegewassen (deel A (p)),
- houtachtige biomassa van materiaalkwaliteit (A (q)),
- gemengd vast stedelijk afval (A (b)),
- tallolie (A (h)) en
- melasse (B (c)).

Daarnaast roepen wij u op om te voorkomen dat er nieuwe achterdeuren worden opgezet zoals het opnemen van nieuwe categorieën “low ILUC risk” biobrandstoffen waarvoor certificeringsmethodieken zeer complex en onontwikkeld zijn, waardoor het risico op fraude zal toenemen. (artikelen 2 en 25).

We verzoeken u daarom te pleiten voor het uitsluiten van niet-duurzame grondstoffen voor geavanceerde biobrandstoffen.

Met vriendelijke groet,

mede namens Rolf Schipper van Milieudefensie
(rolf.schipper@milieudefensie.nl, 06-46976033)

